Gemeente Amsterdam

DB

Voordracht voor DB Stadsdeel Zuid van 17 februari 2026

Portefeuille: Monumenten en Erfgoed (52)

Agendapunt: B8

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Procedure al dan niet aanwijzen gemeentelijk monument starten voor Hemonylaan 22

Het dagelijks bestuur Stadsdeel Zuid besluit

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuid besluit:

1. Kennis te nemen van de aanvraag van Het Cuypersgenootschap (d.d. 29 augustus 2024) Hemonylaan 22 aan te wijzen als gemeentelijk monument (bijlage 01);
2. Kennis te nemen van de waardestelling van Hemonylaan 22 opgesteld door Bureau Monumenten en Archeologie (bijlage 02);
3. Kennis te nemen van het positieve advies van de Commissie Omgevingskwaliteit (bijlage 03);
4. Te besluiten de procedure al dan niet aanwijzen gemeentelijk monument te starten voor Hemonylaan 22, voorbescherming op te leggen en de belanghebbenden de gelegenheid bieden hun zienswijze kenbaar te maken over dit voorgenomen besluit

Kernboodschap

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuid besluit de procedure al dan niet aanwijzen als gemeentelijk monument te starten voor een pand aan de Hemonylaan. Ook legt het dagelijks bestuur voorbescherming op het desbetreffende pand. Het dagelijks bestuur volgt met dit besluit het advies van de Commissie Omgevingskwaliteit.

Bestuurlijke achtergrond

Op 29 augustus 2024 dient Stichting het Cuypersgenootschap (bijlage 01) het verzoek in bij het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuid om Hemonylaan 22 aan te wijzen als gemeentelijk monument. Aangezien het verzoek van de erfgoedvereniging ontvankelijk is, dus op een goede manier is aangevraagd, is de gemeente verplicht om deze in behandeling te nemen.

Bestuurlijke prioriteit

n.v.t.

Wettelijke grondslag

De aanwijzing van een gemeentelijk monument is op basis van Erfgoedverordening Amsterdam, artikel 3, eerste lid, een bevoegdheid van het college van B&W. Deze bevoegdheid is op grond van de Verordening op de stadsdelen en het stadsgebied Amsterdam 2022 gemandateerd aan het dagelijks bestuur.

Onderbouwing besluit

Ad 1. Stichting het Cuypersgenootschap heeft op 29 augustus 2024 het dagelijks bestuur verzocht de status van gemeentelijk monument toe te kennen aan Hemonylaan 22 (bijlage 01). De stichting had de verwachting dat in het pand eventueel waardevolle historische interieurafwerkingen aanwezig

waren. Indien deze aanwezig en in goede staat aanwezig zijn, verzoeken zij het dagelijks bestuur over te gaan tot plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.

Ad 2. Bureau Monumenten en Archeologie heeft naar aanleiding van de aanvraag bijgevoegde beschrijving (bijlage 02) opgesteld. De conclusie is dat het in 1884 door N. van der Linden ontworpen herenhuis Hemonylaan 22, bestaande uit een beneden- en bovenhuis, van architectonische waarde is vanwege de interierafwerkingen van twee hoofdvertrekken van het benedenhuis. Als onderdeel van een in 1922- 1923 in opdracht van de Joodse en zakenman H.M. van Rijn uitgevoerde verbouwing, bieden deze beide ruimtes een kwalitatief hoogstaand voorbeeld van de interieurkunst van Harry Elte, de meest vooraanstaande Joodse architect en interieur- en meubelontwerper van Nederland tijdens het Interbellum. De genoemde vertrekken zijn voorzien van betimmeringen van eikenhout, ebbenhout en palissander, spaarzaam verrijkt met hoogwaardig decoratief snijwerk. Het geheel is mogelijk uitgevoerd door de gerenommeerde Joodse meubelmakers- en stoffeerdersfirma Gebr. Reens, waarmee Elte in deze tijd geregeld samenwerkte. Eveneens van belang zijn de sober maar subtiel gedecoreerde stucplafonds van de genoemde vertrekken, alsmede dat van een derde kamer aan de achterzijde op de eerste verdieping, die naar alle waarschijnlijkheid ook zijn ontworpen door Harry Elte. Van bijkomend belang zijn de trappaal en het traphek van de trap in het benedenhuis naar ontwerp van Harry Elte, de glas-in-loodramen in Amsterdamse Schoolstijl van de bovenlichten in de voorkamer op de bel-etage en de slaapkamer en de badkamer op de eerste verdieping, vermoedelijk uit 1923, en een tweetal bovenlichten met kleurig glas in lood op de tweede verdieping aan de voorzijde, waarschijnlijk aangebracht kort na 1901. Aan de architectonische waarde van het pand draagt ook het exterieur van Hemonylaan 22 bij, vanwege de sober maar zorgvuldig vormgegeven voorgevel, typisch voor een herenhuis in de laat negentiende-eeuwse uitbreidingswijken van Amsterdam en sinds de bouwtijd nauwelijks gewijzigd. Speciale vermelding verdienen de beide door Harry Elte ontworpen voordeuren van eikenhout, voorzien van een eenvoudige, maar elegant vormgegeven decoratie. Slaapkamerinterieurs uit deze periode zijn er maar weinig overgeleverd, zodat er bij dit interieuronderdeel ook sprake is van zeldzaamheidswaarde. Uit de samenwerking tussen de Joodse opdrachtgever, Joodse ontwerper en Joodse uitvoerder bij de totstandkoming van de interieurafwerkingen van de benedenwoning vloeit verder een cultuurhistorische waarde als Joods cultureel erfgoed voort. Hemonylaan 22 getuigt op tastbare wijze van het zelfbewustzijn van een tijdens het Interbellum opgekomen Joodse hogere burgerklasse, waarvan in deze stad verder weinig sporen meer aan te treffen zijn. Daarbij mag ook de Joodse eigendoms- en bewoningsgeschiedenis van het pand tussen 1915 en 1942 niet buiten beschouwing worden gelaten, waaraan tijdens de Duitse bezetting van Amsterdam abrupt een einde is gemaakt. Tot slot is Hemonylaan 22 onderdeel van een aaneengesloten, nagenoeg intacte gevelwand van verzorgd vormgegeven en goed bewaarde voorbeelden van woonhuisarchitectuur voor de hogere burgerklasse uit het einde van de negentiende eeuw. Het pand draagt aldus bij aan het hier bestaande homogene straat- en stadsbeeld en is daarmee ook van stedenbouwkundige waarde.

Ad 3. De Commissie Omgevingskwaliteit adviseert op 22 september 2025 (bijlage 03) het in 1884 door Nicolaas van der Linden ontworpen en gebouwde pand aan de Hemonylaan 22 aan te wijzen als gemeentelijk monument. Met name het interieur van de benedenwoning heeft hoge architectonische en cultuurhistorische waarde. De nagenoeg gaaf bewaarde interieurafwerking uit 1923, ontworpen door de vooraanstaande Joodse architect en interieurontwerper Harry Elte, is zeldzaam en vormt een representatief voorbeeld van de wooncultuur van de Joodse hogere middenstand. De sober, maar zorgvuldig vormgegeven voorgevel van het pand is een typisch voorbeeld van een herenhuis uit de late 19de eeuw. Van bijzondere waarde zijn de eikenhouten voordeuren, ook naar ontwerp van Elte en de glas-in-lood ramen in de bovenlichten. Het pand heeft daarnaast een zekere stedenbouwkundige waarde als onderdeel van de 19de-eeuwse gevelwand aan de Hemonylaan, een straat met een bijzonder en afwijkend profiel in De Pijp.

Gemeente Amsterdam

DB

Advies en afstemming

Het advies van de Commissie Omgevingskwaliteit (d.d. 22 september 2025) is bijgevoegd in de bijlagen. Na de start van de procedure zullen de belanghebbenden om hun zienswijze worden gevraagd. De zienswijzentermijn is 6 weken (conform de Algemene wet bestuursrecht). De zienswijze(n) worden meegewogen bij het nemen van het uiteindelijke besluit.

Duurzaamheid

Het besluit helpt bij onze doelen voor duurzaamheid. Het besluit zorgt voor:

- Minder uitstoot van broeikassen (klimaatneutrale stad), de productie van nieuwe bouwmaterialen en de bouw van nieuwe gebouwen zijn zeer energie-intensief en gaan gepaard met aanzienlijke CO_2-uitstoot. Door bestaand erfgoed te behouden, onderhouden en te verduurzamen, wordt deze uitstoot vermeden. Hoewel monumentale panden veelal van nature niet energiezuinig zijn, zijn er veel mogelijkheden om ze te verduurzamen zonder hun erfgoedwaarden te verliezen.
- Verminderen en hergebruik van materialen (circulaire stad), monumenten staan er vaak al honderden jaren. Dit betekent dat er in al die tijd geen sloop en nieuwbouw heeft plaatsgevonden, wat een enorme besparing van grondstoffen en energie oplevert. Door erfgoed te behouden en te hergebruiken, wordt het concept van de circulaire economie in de praktijk gebracht. Er wordt minder afval geproduceerd en de behoefte aan nieuwe grondstoffen wordt verminderd.

Participatie

n.v.t.

Financiële onderbouwing

Het aan- of afwijzen van de status van gemeentelijk monument heeft geen financiële gevolgen voor de gemeente.

Communicatie

Binnen de gemeente: Opnemen in de te publiceren besluitenlijst

Buiten de gemeente: In overleg met de communicatieadviseur Bureau Monumenten en Archeologie en de woordvoerder van stadsdeel Zuid.

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2026-009426	Stadsdeel Zuid Voordracht (pdf)
AD2026-009471	01 Aanvraag wijziging Hemonylaan 22 tot gem. monument.pdf (pdf)
AD2026-009473	03 COK_advies Hemonylaan 22.pdf (pdf)
AD2026-010714	VERTROUWELIJK - 02 Beschrijving_Hemonylaan22_Aangepast.pdf (pdf)

Gemeente Amsterdam

DB

Uitslag

A Akkoord

Gegenereerd: vTER VERGADERING